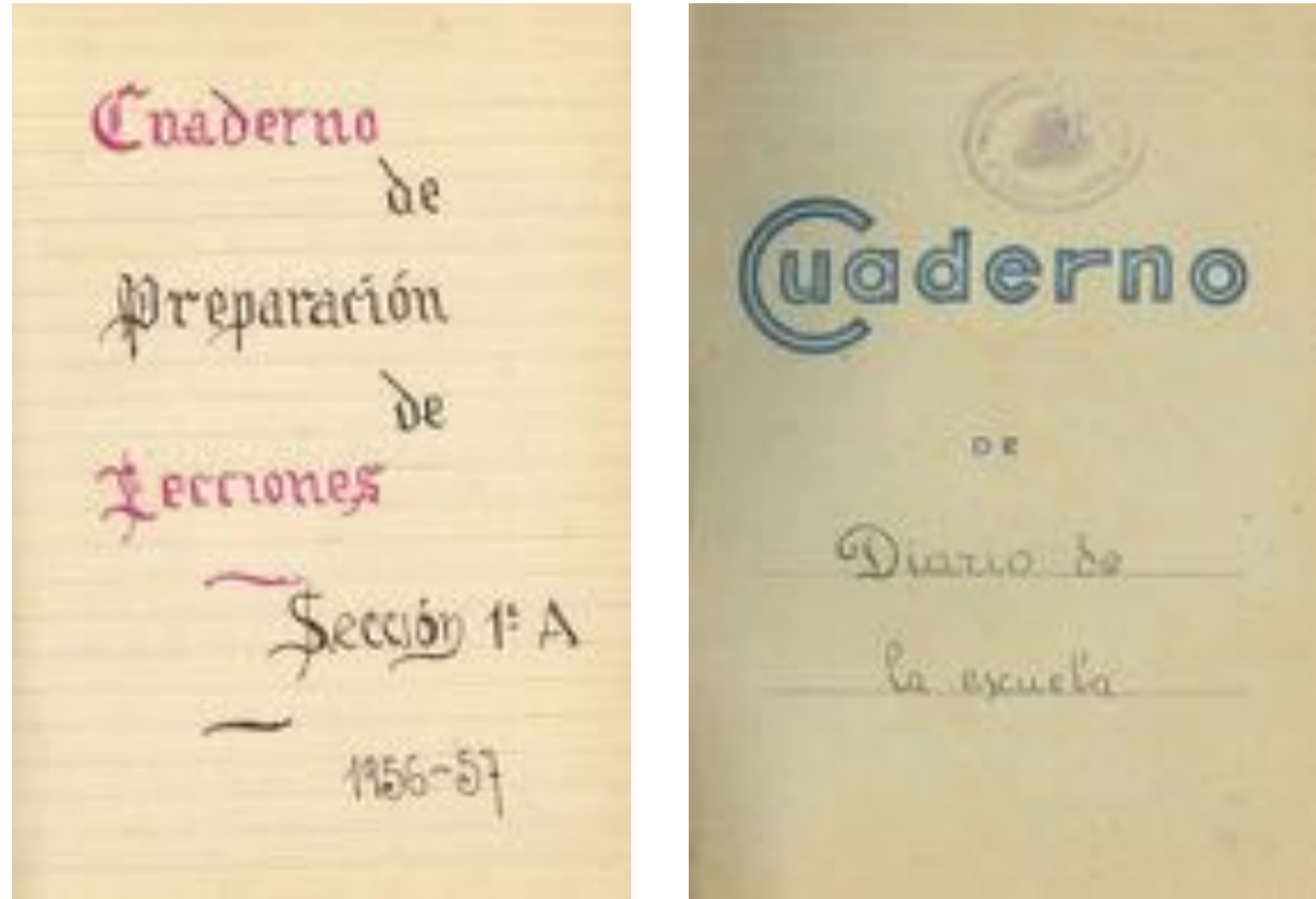

CULTURA Y PRÁCTICAS ESCOLARES EN EL SIGLO XX EDU2017-82485-P

Francisca Comas (IP), Bernat Sureda (IP), Xavier Motilla, Pere Fullana, María del Mar del Pozo, Sara González, Llorenç Gelabert, Gabriel Barceló, Avelina Miquel, Vera Gaspar, Sergi Moll.

La història de l'escola tradicionalment s'ha basat en fonts administratives i/o polítiques, i en els discursos teòrics sobre com havia de ser la pràctica escolar. Però en molts casos, el resultat de fer servir aquestes fonts ha fet que destaquen les discontinuïtats, sobrevalorant els canvis polítics i considerant que les transformacions de les pràctiques educatives es deriven necessàriament de la modificació de les circumstàncies polítiques o dels enfocaments pedagògics. En conseqüència, creiem que aquestes fonts ens han proporcionat un coneixement deficitari i deformat dels models de pràctica escolar, i que, per un coneixement més real del que fou aquesta pràctica hem de complementar les fonts administratives i/o polítiques amb altres fonts menys utilitzades fins ara. Quan parlem d'altres fonts ens referim als registres de la pràctica escolar més directes i tangibles, que mostren aspectes determinants de les activitats quotidianes de l'aula com són els elements materials: espais, mobiliari, objectes, instruments didàctics, llibres escolars, etc., o els que ens informen directament de la pràctica com: memòries professionals dels mestres, memòries de pràctiques i d'oposicions, testimonis personals, quaderns de rotació o dels alumnes, testimoni dels mestres a la premsa professional, etc. Mitjançant aquest projecte pretenem aproximar-nos a l'estudi històric de les pràctiques escolars de l'escola primària espanyola del segle XX a través d'aquestes noves fonts. Volem comprendre les dinàmiques de l'escola, reconstruir el seu univers, entendre les ruptures i continuïtats que es donen en la pràctica, i poder demostrar que la generalització de l'escolarització a Espanya durant el segle XX, a més d'un poderós instrument de socialització al servei de la disciplina i de la reproducció social, ha suposat també la mobilització de multitud de professionals de l'ensenyament que han intervingut amb una certa autonomia en els processos d'ensenyament i aprenentatge. A més, fent servir aquestes noves fonts i demostrant la seva utilitat, creiem que podrem contribuir també a la seva conservació i difusió com a béns patrimonials d'interès cultural, social i fins i tot turístic.

OBJECTIUS

1. Localitzar i analitzar les fonts: textos, objectes, imatges i testimonis que ens proporcionen informació sobre la pràctica escolar, prioritzant com a mostra els centres de primària de les Balears durant el segle XX.
2. Aportar elements i categories d'anàlisi de les fonts indicades en el punt anterior amb l'objectiu de generar nous i/o complementaris coneixements metodològics i historiogràfics a partir dels resultats de la investigació.
3. Generar i divulgar nous i/o complementaris coneixements històrics sobre a l'evolució de la pràctica escolar a Espanya.

4. Contribuir a conscienciar sobre la importància de la conservació de les fonts materials, dels testimonis personals escrits o orals sobre la pràctica escolar i el seu valor didàctic i patrimonial.
5. Col·laborar amb institucions públiques i privades en la difusió del patrimoni escolar i en les seves aplicacions a la formació de valors cívics, a l'educació patrimonial, terapèutiques en afeccions de la memòria, de conscienciació i de capacitació crítica en educació permanent.
6. Promoure la transferència de coneixements a nivell social i / o institucional, que puguin tenir incidència en la producció de béns i recursos culturals i d'oci i en l'ús del patrimoni per millorar les ofertes de turisme cultural sostenible.

OBJECTIUS

PUBLICACIONS

- MIQUEL, Avelina; COMAS, Francisca. «Cultura física y deporte en el Ejército Popular. Discursos textuales e iconográficos en la prensa de guerra republicana», *Historia Social y de la Educación*, 8,1, (2019), 57-82.
- BARCELÓ, Gabriel; GELABERT, Llorenç. «Educación vial durante el franquismo. Memoria de los primeros parques infantiles de tráfico en Mallorca (1962-1975)», *Historia y Memoria de la Educación*, 10 (2019), 345-379.
- FULLANA, Pere. «Els inicis d'un projecte social i educatiu modern. El moviment esportiu catòlic: el cas de Mallorca (1913-1915)», *Randa*, 81 (2019), 47-61.
- FULLANA, Pere. «Els Boys-Scouts a Espanya (1913-1915): desconfiances i divisions entre l'episcopat espanyol», *Educació i Història*, 34 (2019), 183-199.
- BARCELÓ, Gabriel; MOLL, Sergi; SUREDA, Bernat. «Imagen y práctica escolar en las memorias de oposición del franquismo. El caso de Baleares», *Revista Linhas*, 20/44 (2019), 28-41.
- MIQUEL, Avelina; COMAS, Francisca. «Fotografía, cultura física y deporte en la prensa de guerra republicana (1936-1939)», *Revista Linhas*, 20/44 (2019), 42-52.
- MENGUIANO, Carlos. «Los expedientes-oposición como fuente histórico-educativa: modelos de archivos de vida», *Revista Linhas*, 20/44 (2019), 14-27.
- BARCELÓ, Gabriel. «Práctica e ideario pedagógico en la escuela española de posguerra: nuevas fuentes para su estudio», IGELMO, Jon (Ed.). *Ideas educativas en perspectiva filosófica e histórica: circulación, recepción y concreción en la práctica*. Salamanca: FahrenHouse, 2019, pp. 81-90.
- GONZÁLEZ, Sara; MEDA, Juri; MOTILLA, Xavier; POMANTE, Luigiarurelio (Eds.). *La práctica educativa. Historia, memoria y patrimonio*. Salamanca: FahrenHouse, 2018.
- GONZÁLEZ, Sara; COMAS, Francisca. «Experiencias prácticas del magisterio a través de la prensa profesional», Hernández Díaz, J. M. (Coord.). *La prensa pedagógica de los profesores*. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca, 2018, 193-203.
- MIQUEL, Avelina; SUREDA, Bernat; COMAS, Francisca. «Photography and education in Republican soldier newspapers in Spain (1936-1939)», *Paedagogica Historica* (acceptat, en premsa)
- COMAS, Francisca; GONZÁLEZ, Sara. «Natura et urbis in the socio-educational renovation of Barcelona City Council (1909-1933)», *History of Educación* (acceptat, en premsa)
- DEL POZO, María del Mar; BRASTER, Sjaak. *From savages to capitalists: Progressive images of education in the UK and the USA (1920-1939)*, *History of Educación* (acceptat, en premsa)
- BARCELÓ, Gabriel; Comas, Francisca. «Ser mestre, malgrat el franquisme: testimonis etnogràfics d'una pràctica escolar», *Educació i Història*, 35 (2020) (acceptat, en premsa).
- MOTILLA, Xavier; GONZÁLEZ, Sara. «Imatge i projecció pública de l'educació d'un príncep durant el franquisme (1948-1954)», *Educació i Història*, 35 (2020) (acceptat, en premsa).

TRANSFERÈNCIA

EXPOSICIÓ "L'ESCOLA: DESCOBRIR, FER I CONVIURE" (Claustre de Sant Domingo, Inca, del 9 de novembre al 7 de desembre)

EXPOSICIÓ "ELS ORÍGENS DE L'EDUCACIÓ VIÀRIA A MALLORCA"
<https://gedhe.uib.cat/Exposicions/educacio-vial/>

VIII JORNADAS CIENTÍFICAS DE LA SEPHE - I CONGRESO NACIONAL DE LA SIPSE (Palma, del 20 al 23 de novembre)

WORKSHOP "PHOTOGRAPHY AND EDUCATIONAL PRACTICE" (Palma, 4 i 5 de d'abril de 2019)